

(*Młoda Afryka*). Wśród portretów wykonanych przez takich malarzy jak Lea Grundig, Gerhard Geyer, Eva Schulze-Knabe, Bernhard Franke i Franz Reiss, duże zainteresowanie wywołał portret Alexandra Abuscha, pędzla znanego w NRD artyście Rudolfa Bergandera⁷.

Drugi dział ekspozycji drezdeńskiej stanowi, umieszczona w wielkiej hali miejskiej, wystawa prac artystów-amatorów. Zgromadzono tu najlepsze prace zgłoszone przez członków około 1500 kółek amatorskich zorganizowanych przy zakładach przemysłowych i na wsi. Wiele prac artystów-amatorów nie ustępuje pracom artystów zawodowych. Jest to niewątpliwie zasługą artystów zawodowych, gdyż każde kółko amatorskie w NRD ma spośród nich stałego opiekuna, pod którego kierunkiem pracuje. Liczne kółka, prowadząc szkolenie teoretyczne i plastyczne pod kierunkiem zawodowego artysty, cieszą się już 10-letnim istnieniem.

Na trzeci wielki dział V Niemieckiej Wystawy Sztuki składa się umieszczona w *Johanneum* wystawa wyrobów przemysłowych przedmiotów codziennego użytku zaprojektowanych przez zawodowych artystów plastyków. Wystawa ta pokazuje projekty nowych form dla takich przedmiotów jak: nakrycia stołowe, aparaty telefoniczne, fotograficzne, elektryczne maszynki do golenia, odkurzacze, garnki, termosy, a nawet klamki do drzwi. Celem projektantów jest kształtowanie smaku estetycznego szerokich rzesz odbiorców produktów przemysłowych i zapewnienie skutecznej konkurencji na rynkach zagranicznych.

Centralnym punktem V Wystawy Sztuki jest więc człowiek; jego życie i praca są głównym tematem w malarstwie, rzeźbie i grafice artystów zawodowych i amatorów, a radość i piękno jego życia usiłuje podkreślić wystawa wyrobów przemysłu artystycznego.

Wystawa cieszy się w NRD wielkim zainteresowaniem. Już w pierwszym tygodniu po jej otwarciu zwiedziło ją 20 000 osób⁸, a do dnia 20 XI 1962 r., tzn. w ciągu 6 tygodni przewinęło się przez sale wystawowe ogółem 100 000 osób. Na temat wytwory odbywają się w klubach i świetlicach przyzakładowych NRD liczne dyskusje, w których z ludźmi pracy dyskutują przedstawiciele władz państwowych i partyjnych oraz Związków Zawodowych i środowisk artystycznych. Pojawienie się w sztuce NRD tematyki ściśle związanej ze współczesnością, z pracą w produkcji itp. uważa się tu za najważniejsze osiągnięcie V Niemieckiej Wystawy Sztuki⁹.

Teresa Piotrowiak

ROCZNICE ŁUŻYCKIE

Przełom lat 1962 i 1963 stanowi okazję do dokonania przeglądu najważniejszych rocznic w życiu kulturalnym Serbołużyczan. Czołowe instytucje kulturalne Łużyc obchodzą lub święcić będą w niedługim czasie jubileusze swego powstania, toteż przeprowadzona w związku z tym krótka analiza ich działalności może nam pokazać żywotność i różnorodność uprawianych przez nie form życia kulturalnego oraz dostarczyć dowodów rozkwitu kultury łużyckiej, która w Niemieckiej Republice Demokratycznej znalazła odpowiednie warunki, aby trwać i bujnie się rozwijać.

⁷ K. H. Hagen Von Bitterfeld nach Dresden. *Gedanken zur V Deutschen Kunstausstellung — Malerei, Plastik und Grafik*. „Neues Deutschland“ z dn. 9 X 1962 r.

⁸ K. H. Hagen, jw.

⁹ *Forum mit Prof. Alfred Kurella zur V Deutschen Kunstausstellung*. „Berliner Zeitung“ z dn. 30 X 1962 r., „Neues Deutschland“ z dn. 27 X 1962 r. Materiały dotyczące V Niemieckiej Wystawy Sztuki zawarte są również w czasopiśmie „Sonntag“, nr 37/62 z dn. 9 IX 62 r.; nr 43 z dn. 21 X 1960 r. oraz nr 48 z 25 XI 1962 r.

W r. 1963 przypada 40 rocznica powstania Koła Łużyckich Artystów Plastyków, a także 15 rocznica reaktywowania jego pracy. Rok 1923 był rokiem odkrycia plastyki łużyckiej. Wtedy bowiem Měrćin Nowak-Njechorński wystawił kilkanaście swych prac w „Domu Serbskim” w Budziszynie i fakt ten stał się wówczas bezpośrednią podniętą do założenia stowarzyszenia grupującego w swych szeregach artystów plastyków serbołużyckich. Obok Měrćina Nowaka założycielami stowarzyszenia byli: Hanka Krawcec, Jurij Hajna oraz Dolnołużycczanie Fryco Latk i kilku artystów amatorów. Koło postawiło sobie za cel zgromadzenie także rzemieślników o ambicjach artystycznych i artystów ludowych. Program stowarzyszenia plastyków łużyckich przewidywał, obok organizowania wystaw sztuki serbołużyckiej, popieranie rozwoju rzemiosła artystycznego, zwłaszcza zaś sztuki ludowej. Po raz pierwszy oficjalnie Koło wystąpiło jesienią 1923 r. Prace swe wystawili wtedy: malarze — Jurij Hajna, Hanka Krawcec, Fryco Latk, Měrćin Nowak, Władiměr Šěca, hafciarki — Nowakec i Bjaršec oraz rzeźbiarz J. Pěčka. Wystawy artystów łużyckich cieszyły się wielką frekwencją zwiedzających, niemniej władze Republiki Weimarskiej nie stwarzały odpowiedniej atmosfery dla działalności Koła, tak że po krótkim acz owocnym okresie działalności przestało ono istnieć.

Po wyzwoleniu, pierwszym przejawem żywotności plastyki serbołużyckiej była wielka wystawa zorganizowana w lipcu 1947 r. przez *Domowinę* pod hasłem *Jak artyści widzą kraj łużycki*. Plastycy niemieccy, łużyccy i zagraniczni wystawili na niej prace poświęcone Łużycom i Serbołużyczanom. Znalazły się tu m. in. również dzieła starych mistrzów łużyckich: J. Hajny, M. Nowaka i W. Sybara.

Powstały w tym czasie Łużycki Urząd Oświaty i Kultury reaktywował i zorganizował Koło Łużyckich Artystów Plastyków (*Koło Serbskich Tworzących Wumělcow*). Urząd ten rozpoczął oficjalnie swą działalność zorganizowaniem wystawy sztuki łużyckiej, otwartej w dn. 11 IX 1947 r. Ekspozycja ta dała szeroki przegląd sztuki Serbołużyczan: obok obrazów, grafiki i rzeźb reprezentowana tu była także sztuka ludowa i prace plastyków amatorów. W wystawie tej uczestniczyli m. in.: malarze — K. Felixmüller, F. Latk, J. Hajna, J. Hempl, H. Čornak, H. Krawcec, W. Lědar, P. Kmječ, M. Nowak, W. Sybar; rzeźbiarze — K. Zende i J. Pěčka; artyści rękodzielniczy — F. Kitlar, W. Lorencec, M. Zendic, Nowakec oraz architekci — dr Rječka, J. Wićaz i Domška; ogółem około 20 artystów.

Wkrótce po zakończeniu wystawy rozpoczęło oficjalną działalność Koło Łużyckich Artystów Plastyków. W ciągu 15 lat swej pracy Koło rozwinęło szeroką akcję upowszechniania sztuki łużyckiej, organizując wystawy prac artystów zjednoczonych w nim, nie tylko w muzeach oraz salach wystawowych Łużyc i całej Republiki, ale i w wiejskich domach kultury, szkołach, fabrykach itd. Działacze i młody narybek plastyki łużyckiej kształcą się na zwoływanych kilka razy do roku seminariach i zebraniach twórczych Koła. Inną formą działalności Koła Łużyckich Artystów Plastyków jest organizowanie wyjazdów na studia za granicę.

A oto krótki przegląd ważniejszych wydarzeń dotyczących Koła i jego czołowych działaczy:

Najbardziej znany malarz i grafik łużycki, Měrćin Nowak-Njechorński został w r. 1953 laureatem nagrody państwowej NRD, a w r. 1956 laureatem nowo ustanowionej nagrody im. Barta-Čišniskiego, przyznawanej corocznie czołowym postaciom łużyckiego życia kulturalnego². W jesieni 1958 r. Koło Łużyckich Artystów Plastyków obchodziło dziesięciolecie swej działalności. Z tej okazji zorganizowano sześć wystaw w większych ośrodkach Łużyc pod hasłem: *Socjalistyczne przekształcenie wsi*. W tymże roku Měrćin Nowak-Njechorński wystawił swe prace

¹ M. Nowak *Spočatki dzělatowosće serbskich tworzących wumělcow*. Serbska Protyka 1963.

² „Neue Zeit” z dn. 2 X 1953 r. oraz *Jahrbuch der DDR 1957*, s. 62–64.

w Moskwie w ramach wystawy sztuki NRD³. Nagrodę im. Barta-Cišińskiego II stopnia przyznano w 1959 r. całemu aktywowi twórczemu Koła Łużyckich Artystów Plastików⁴. W r. 1961 Koło zorganizowało 3 wystawy większe oraz kilka mniejszych, a na 3 zebraniach twórczych rozważano problemy sztuki łużyckiej. Artyści zjednoczeni w Kole uczestniczyli w centralnych wystawach sztuki niemieckiej w Dreźnie i Berlinie⁵. Działalność Koła w r. 1962 stała pod znakiem jubileuszu *Domowiny*. Do uroczystości z okazji 50 rocznicy powstania narodowej organizacji Serbołużyczan należało otwarcie w Wojerecach w dn. 19 IV 1962 r. wystawy pn. *Sztuka łużycka wczoraj i dziś*. Inicjatorzy wystawy zgromadzili na niej obok prac współczesnych artystów łużyckich także dzieła dawnych mistrzów np. osiemnastowiecznego malarza serbołużycznego, Hendricha Bożidara Wjeli. Główny jednak akcent położono na sztukę ludową, wystawiono też prace 80 artystów-amatorów. Na wystawie zwracały uwagę prace będące przykładem wykorzystania tradycyjnej sztuki ludowej we współczesnych formach użytkowych. Wystawę zwiedziło ok. 3 500 osób⁶. W dn. 13 i 14 VII 1962 r. pracowało w Budziszynie dziesiąte letnie seminarium Koła Łużyckich Artystów Plastików, a 19 i 20 X t. r. seminarium jesienne, na którym omówiono plany działalności na najbliższe trzy lata⁷. W dn. 20 X 1962 r. otwarto w muzeum budziszynskim rozszerzoną wystawę pn. *Sztuka łużycka wczoraj i dziś*. Z okazji jej otwarcia wydano broszurkę poświęconą ekspozycji i historii sztuki serbołużycznej. Wystawa ta różniła się dość zasadniczo od wspomnianej poprzednio, główny jej akcent bowiem spoczywał teraz na ekspozycji dzieł najstarszego i najnowszego malarstwa łużyckiego⁸.

Rok 1962 był setnym od chwili wystawienia pierwszej sztuki teatralnej w języku łużyckim, a r. 1963 piętnastym w pracy pierwszego w dziejach narodu serbołużycznego zawodowego teatru łużyckiego noszącego nazwę Serbske Ludowe Dźiwadło (Łużycki Teatr Ludowy). Daje to okazję do rozważenia pokrótce dziejów sceny łużyckiej, zwłaszcza zaś dzisiejszej sytuacji życia teatralnego Serbołużyczan. W dn. 2 X 1862 r. w Budziszynie odbyła się premiera pierwszego przedstawienia łużyckiego zrealizowanego siłami amatorskimi. Wystawiono wówczas komedię czeskiego pisarza Václava Klimenta Klicpery *Rohowin Styriohač*. Od tej chwili amatorski ruch teatralny rozwija się w sposób żywiołowy, a wraz z nim pojawia się oryginalna łużycka literatura dramatyczna z takimi osiągnięciami jak sztuki: *Na gradiszczu J. Barta-Cišińskiego*, *Ostatni król J. Nowaka*, *Czarownica M. Kubašec* itd. Niemniej stosunki panujące w państwie niemieckim aż do 1945 r. wykluczały możliwość utworzenia zawodowego teatru łużyckiego. Po wyzwoleniu, jednym z pierwszych poczynań Łużyckiego Urzędu Oświaty i Kultury było zorganizowanie teatru. Realizacji tego trudnego przedsięwzięcia podjęli się dwaj działacze kulturalni, Paweł Nowotny i Jan Krawc, napotykać na wiele przeszkód wynikających nie tylko ze strat, jakie poniosła kultura serbołużyczna w okresie panowania hitleryzmu i II wojny światowej, ale i z braku zawodowych sił aktorskich, aktualnej literatury dramatycznej itd. Działaczom tym udało się jednak sformować niezbyt liczny zespół aktorski, uzupełniany później przez absolwentów szkół teatralnych i amatorów. Uroczyste otwarcie Łużyckiego Teatru Ludowego nastąpiło w dn. 11 XI 1948 r. w Budziszynie. Na pierwszy spektakl złożyły się dwie sztuki: *Gwiazdy nad starym Warzykiem* czeskiego autora Jirotki i *Targ o narzeczoną* — ludowa sztuka łużycka.

³ *Jahrbuch der DDR 1959*, s. 89—91.

⁴ *Jahrbuch der DDR 1960*, s. 306.

⁵ „Rozhled” nr 1/1962, s. 25.

⁶ „Rozhled” nr 6/1962, s. 199—200.

⁷ „Rozhled” nr 7/8/1962, s. 265—268 oraz nr 12/1962, s. 394.

⁸ „Rozhled” nr 12/1962, s. 393.

W pierwszym okresie pracy teatru jego repertuar opierał się prawie wyłącznie na przekładach. I tak np. w sezonie 1948/49 wystawiono 10 sztuk: 2 łużyckie, 3 czeskie, 2 niemieckie i po jednej rosyjskiej, francuskiej i włoskiej⁹.

Łużycki Teatr Ludowy jest w zasadzie sceną objazdową — zespół teatru 20 razy w ciągu miesiąca występuje w wiejskich domach kultury, klubach fabrycznych, szkołach itd. rozsianych w różnych okolicach Łużyc. Jedną z form działalności teatru jest współpraca z amatorskim ruchem teatralnym. Polega ona nie tylko na kierowaniu zespołami amatorskimi, na udzielaniu im pomocy artystycznej i technicznej, ale również na wyławianiu spośród amatorów talentów aktorskich i kształceniu ich w specjalnym studium zorganizowanym przy teatrze, na przyszłych, zawodowych jego pracowników. W ten sposób niewielki stosunkowo zespół zawodowych aktorów Łużyckiego Teatru Ludowego może wystawiać również sztuki wymagające dużej obsady aktorskiej¹⁰.

Więzi teatru z publicznością serbołużycką są bardzo żywe. Przejawia się to z jednej strony w dużej frekwencji w teatrze, z drugiej zaś w żywych dyskusjach nad problemami artystycznymi i ideowymi wystawianych sztuk.

19 VIII 1956 r. zespół Łużyckiego Teatru Ludowego otrzymał nagrodę im. Barta Čišińskiego za swą działalność na polu rozpowszechniania łużyckich dóbr kulturalnych¹¹. Dużym osiągnięciem teatru było wystawienie sztuki Jurija Brézana pt. *Marja Jančowa*, której premiera odbyła się w dn. 10 V 1959 r.¹² Za zrealizowanie tego przedstawienia zespół Łużyckiego Teatru Ludowego otrzymał nagrodę im. Barta Čišińskiego również w r. 1959¹³. Jurij Brézan przerobił i opracował po raz wtóry swą sztukę w myśl sugestii i wniosków publiczności. Premiera przerobionego dramatu weszła w ramy obchodów 10 rocznicy powstania NRD na Łużycach i odbyła się w dn. 10 X 1959 r. w Budziszynie¹⁴. Łużycki Teatr Ludowy, zaproszony przez Ministerstwo Kultury NRD, wystąpił z tą sztuką w Berlinie w imprezach *Berliner Festtage* w dn. 16 X 1959 r. Sztuka odniosła duży sukces¹⁵.

Przegląd premier Łużyckiego Teatru Ludowego w r. 1962 jest najlepszym sprawdzianem ambicji tego teatru i ukazuje jednocześnie jego linię repertuarową. Pierwszą premierą w r. 1962 była *Irkucka historia* Arbusowa. Wystawienie tej sztuki należy zaliczyć do największych osiągnięć teatru. Podobnie jak *Marje Jančowa*, artyści łużyccy wystawili ją przy wydatnej pomocy kolegów czeskich¹⁶. Drugą premierą wystawioną w ub. r. na scenie teatru łużyckiego była sztuka typu sensacyjno-kryminalnego pt. *Kaucja*, autora niemieckiego — Hansa Lücke. Zrealizowana podobnie jak poprzednia, przy pomocy artystów czeskich, spotkała się jednak z krytyką recenzentów, zwłaszcza sprawozdawcy teatralnego pisma „Rozhled”¹⁷. Następną sztuką, której spektakl zrealizowano w Łużyckim Teatrze Ludowym w r. 1962, była *Mirandolina* Goldoniego. Była to druga komedia tego pisarza wystawiona na scenie łużyckiej; pierwszą był *Sługa dwóch panów* (w r. 1960). Przedstawienie odniosło duży sukces¹⁸. Do setnej rocznicy teatru serbołużyckiego i pierwszego w jego dziejach przedstawienia nawiązał zespół artystyczny Ludo-

⁹ W. Kochański, *Pierwszy rok autonomii kulturalnej*. „Przegląd Zachodni” nr 3/4, 1949, s. 251—256.

¹⁰ B. Scholtze, *Die nationale Minderheit der Sorben und ihr Volkstheater*. „DDR in Wort und Bild”, Hft. 8/1960, s. 27/29.

¹¹ *Jahrbuch der DDR 1957*, s. 52—54.

¹² M. Nowak-Njechorński, *Marja Jančowa*, „Rozhled” 1959, s. 206.

¹³ *Jahrbuch der DDR 1960*, s. 306.

¹⁴ „Rozhled” 1959, s. 379.

¹⁵ Jw.

¹⁶ P. Malink, *Njewšedna wšedna stawizna. Stawizna z Irkutska w S. L. Dž.* „Rozhled” nr 2/1962, s. 44—51.

¹⁷ P. Malink, *Wupaći so kaucja*, „Rozhled” nr 5/1962, s. 170—173.

¹⁸ „Rozhled” nr 6/1962, s. 200—202.

wego Teatru Łużyckiego wystawiając jako następną z kolei premierę w 1962 r. komedię V. K. Klicpery pt. *Hadrian z Rimsa*. Jak podkreśla recenzent pisma „Rozhled”, godną uznania ideą było wystawienie w jubileuszowym roku sceny łużyckiej sztuki pisarza czeskiego, „który stał u kolebki teatru serbołużyckiego”¹⁹. Komедie Klicpery zawierają wiele dziś już nieaktualnych akcentów, niemniej ich humor i ostra satyra na przywary ludzkie uzasadniają w pełni sukces, jaki odniosło przedstawienie *Hadriana*. Sztukę reżyserowała czeska współpracowniczka teatru łużyckiego L. Cmuntová, uwzględniając w inscenizacji styl *commedia dell' arte*²⁰.

W r. 1962 przypadła 10 rocznica utworzenia Łużyckiego Zespołu Kultury Ludowej. W r. 1952 Jurij Winar, który już poprzednio kierował wieloma zespołami muzyki ludowej, zorganizował Łużycki Państwowy Zespół Kultury Ludowej (*Statny Ansambl Serbskeje Ludoweje Kultury*). Za główny swój cel Zespół uznał rozpowszechnianie i kultywowanie łużyckiej kultury muzycznej. W jego działalności doszukać się można wielu podobieństw z pracą polskich zespołów — „Mazowsza” i „Śląska”. Jednak zespół łużycki uprawia wszystkie formy muzyki i tańca — od ludowych, na które zresztą położony jest największy nacisk, do dużych form muzycznych, np. oratoria, symfonie, a nawet opery. Liczy on 100 członków i wystąpił dotychczas z 1300 spektaklami i koncertami w NRD i za granicą. Kierownik zespołu, Jurij Winar, został w r. 1953 laureatem nagrody państwowej NRD²¹. W dn. 20—24 VI 1958 r. zespół bawił w ČSR, a w październiku tegoż roku wystąpił w czasie obchodów 50-lecia teatru miejskiego w Chociebużu z premierą pierwszej opery łużyckiej, jaką jest Dietera Nowki *Jan Suška*²². Pierwsza podróż artystyczna całego zespołu za granicę miała miejsce w dn. od 21 V do 4 VI 1959 r., kiedy występował on w Słowacji; poprzednio tylko grupy taneczne, chóralskie i orkiestralne występowały wraz z zespołami niemieckimi w Albanii i Mongolii. W dn. 7 i 8 VII 1959 r. chór Łużyckiego Zespołu Kultury Ludowej uczestniczył w międzynarodowym festiwalu muzycznym *International musical Eisteddfods* w Llangollen w W. Brytanii. W festiwalu tym uczestniczyło około 30 zespołów, toteż 6 miejsce, jakie zdobył chór łużycki, było niewątpliwym sukcesem. W podróży powrotnej artyści serbołużyccy wystąpili z koncertem w Londynie, a także przed kamerami telewizji brytyjskiej²³. Zespół uczestniczył w uroczystościach 10 rocznicy powstania NRD w 1959 r., a także w tymże roku bawił w Polsce. W r. 1961 artyści łużyccy wystąpili po raz wtóry na festiwalu w Llangollen. W 1962 r. zespół przygotował, obok swego programu reprezentacyjnego, koncert, na którym wykonał on pieśni i tańce ludowe państw, w których występowali artyści łużyccy. W programie znalazły się więc pieśni angielskie, walijskie, polskie, czeskie, słowackie, jugosłowiańskie, węgierskie i in.²⁴. Jedną z form działalności Łużyckiego Zespołu Kultury Ludowej są koncerty symfoniczne. I tak np. 29 III ub. r. odbył się w Budziszynie wielki koncert, na którym wykonano utwory czołowych kompozytorów łużyckich i niemieckich (Kocora, Thelemanna, Stamnitz, Mozarta)²⁵.

7 VII 1947 r. wyszedł pierwszy numer dziennika łużyckiego „Nowa Doba” wydawanego w języku górnołużyckim. Warunki, w jakich zaczął się dziennik ten ukazywać, były wyjątkowo ciężkie. Wydawnictwo łużyckie i drukarnia mieszczące się w „Domu Serbskim” w Budziszynie zostały zniszczone przez hitlerowców jeszcze przed wybuchem II wojny światowej. Toteż tylko wielkiemu

¹⁹ „Rozhled” nr 11/1962, s. 365—366.

²⁰ „Theater der Zeit” nr 11/1962, s. 75—76.

²¹ „Neue Zeit” z dn. 2 X 1953 r.

²² *Jahrbuch der DDR* 1959, s. 89—91.

²³ *Jahrbuch der DDR* 1960, s. 306 oraz „Rozhled” 1959, s. 278.

²⁴ „Rozhled”, nr 2/1962, s. 62.

²⁵ „Rozhled”, nr 5/1962, s. 174.

wysiłkowi kilku osób, z Měrćinem Nowakiem na czele, zawdzięczać należy, iż w dwa lata po wyzwoleniu, jeszcze przed uchwaleniem ustawy o obronie praw Serbołużyczan (23 III 1948 r.) poczęła się ukazywać „Nowa Doba”. Pismo wychodziło początkowo dość nieregularnie, lecz w rok później ukazywało się już trzy razy na tydzień²⁶. Drukarnia „Nowej Doby” stała się w tym okresie zakładem, w którym tłoczono wszelkie wydawnictwa łużyckie. Pismo reprezentowało poglądy demokratyczne, a w centrum jego zainteresowań stały problemy wewnętrzne społeczeństwa serbołużyckiego, zagadnienia przesądów narodowych i nacjonalizmu. Później, w miarę wyjaśniania się sytuacji, „Nowa Doba” stała się organem reprezentującym oficjalną linię programową Narodowej Organizacji Serbołużyczan — *Domowiny*. Od r. 1955 „Nowa Doba” jest dziennikiem zaopartym w bogaty tygodniowy magazyn ukazujący się w każdą sobotę. Od 1956 r. wychodzi w języku dolnołużyckim tygodnik — „Nowy Casnik”²⁷.

Dziesięć lat minęło od dn. 22 III 1953 r., kiedy to rozpoczęła swą działalność sekcja łużycka Radia NRD, jako samodzielny wydział Radia NRD w Zgorzelcu. Audycje w języku serbołużyckim zapoczątkowano jednak dwa lata wcześniej, kiedy to nadawano je z Berlina i Drezna. Dodać także trzeba, że na przełomie lat 1947/48 nadawano pierwsze audycje w języku łużyckim z Pragi, gdzie realizatorami ich byli studenci-Serbołużyczanie. Obecnie program serbołużycki nadawany jest trzy razy tygodniowo w językach górnołużyckim i dolnołużyckim z radiostacji w Chociebużu. Redakcja łużycka rozwinęła bardzo silnie działalność reporterską docierając do wielu wsi, fabryk i prowadząc w ten sposób pracę informacyjno-propagandową. Obok działalności dziennikarskiej redakcja łużycka Radia NRD ma wiele osiągnięć w dziedzinie gromadzenia i propagowania nagrań muzyki serbołużyckiej. Nawiązanie kontaktu z Łużyckim Zespołem Kultury Ludowej pozwoliło na nagranie wielu utworów, co stało się podstawą taśmoteki muzycznej sekcji. W taśmotece znajdują się obecnie nagrania 41 zespołów instrumentalnych i orkiestr, 680 nagrań oryginalnych łużyckiej muzyki symfonicznej, kameralnej i ludowej, 52 nagrania łużyckiej muzyki tańecznej²⁸. W r. 1957 redakcja łużycka przeniosła się ze Zgorzelca do Chociebuża i tam skład jej powiększył się o redaktora muzycznego. W 1959 r. Gerat Kašpor, kierownik sekcji łużyckiej Radia NRD, otrzymał za swoje zasługi w rozwoju łużyckiej redakcji radiowej nagrodę im. Barta-Cišńskiego²⁹.

Tadeusz Wróblewski

²⁶ C. Kola, *Dopomjenki na započatki „Rozhlad”*, nr 7/8/1962, s. 256.

²⁷ *Jahrbuch der DDR 1956*.

²⁸ G. Kašpor, *Džesac lět serbska redakcija Radio DDR. Serbska Protyka 1963*.

²⁹ *Jahrbuch der DDR 1960*, s. 306 oraz „Rozhlad”, 1959, s. 348.